

Mykolo Romerio universitetas prisideda prie atvirosios prieigos judėjimo

„Atviroji prieiga prie mokslinių tyrimų rezultatų įprasmina universitete vykdomus reikšmingus mokslinius tyrimus, juos priartindama prie visuomenės, išplėsdama jų matomumą ir cituojamumą ne tik nacionalinėje, bet ir globalioje erdvėje. Nuo šių metų pradžios universitetas aktyviai įsitraukė į atvirosios prieigos judėjimą, nes suprantame, kad vykstant intensyviai technologinei plėtrai, ateityje pasauliniu mastu didžioji dalis mokslinės informacijos bus atvirai pasiekama internetu, stebime procesus globalioje erdvėje ir nelaukiame, kol tie pokyčiai pasieks Lietuvą. Jau nuo kovo mėnesio Universiteto mokslo ir studijų leidiniai atvira prieiga pateikiami universiteto tinklalapyje, jais gali laisvai naudotis ne tik studentai, dėstytojai, bet ir bet kuris visuomenės narys, taip skatiname universiteto tarptautinį bendradarbiavimą, tyrėjų tinklų kūrimąsi, naujus tarpdisciplininius tyrimus, inovacijų plėtrą, dalinimąsi informacija, mokslo populiarinimą“, - sakė Mykolo Romerio universiteto mokslo ir tarptautinių ryšių prorektorė prof. dr. Inga Žalėnienė.

Nuo 2013 m. Mykolo Romerio universitetas pradėjo vykdyti atvirosios prieigos politiką. Ruošiamos politinės atvirosios prieigos prie Mykolo Romerio universiteto mokslo darbų ir mokslinių tyrimų rezultatų nuostatos, rekomendacijos dėstytojams. Organizuojami seminarai mokslo bendruomenei, kviečiami atviros prieigos bei su šia veikla susiję specialistai ir ekspertai. Skleidžiama informacija MRU bendruomenėje apie atvirąją prieigą bei jos naudą, organizuojami mokymai mokslininkams.

Atvirosios prieigos principai yra paskelbti trijuose pagrindiniuose dokumentuose: [Budapešto deklaracijoje \(2002\)](#), [Bethesdos atvirosios prieigos leidybos pareiškimė \(2003\)](#) ir [Berlyno deklaracijoje \(2003\)](#). 2013 m. kovo 1 d. MRU pasirašė atvirosios prieigos Berlyno deklaraciją (angl. Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities, Max Planck Society, October 22, 2003). Joje skelbiama, kad atviroji prieiga turi atitikti dvi sąlygas: autoriai suteikia galimybę nemokamai susipažinti su savo mokslo darbais ir jais naudotis vartotojams nepažeidžiant autoriaus teisių bei autoriai įkelia savo mokslinius darbus bent į vieną elektroninę dokumentų talpyklą. Mokslo produkcijos atviroji prieiga užtikrinama per atvirosios prieigos žurnalus (vadinama „auksiniu“ atvirosios prieigos modeliu, pvz. DOAJ, PLoS, Biomed Central) ir atvirosios prieigos talpyklas bei archyvus (vadinama „žaliuoju“ atvirosios prieigos modeliu). Atvirosios prieigos žurnalai pateikia atvirajai prieigai jau recenzuotus straipsnius. Atvirosios prieigos žurnalų leidybos išlaidas sudaro recenzavimo, straipsnio rengimo bei kitos publikavimo išlaidos, kurios gali būti padengiamos mokslą remiančių institucijų ir bendruomenių, projektų, kai kuriais atvejais autorių lėšomis.

MRU publikuojami mokslo žurnalai yra atvirai prieinami. Vartotojai gali laisvai skaityti, atsisiųsti, kopijuoti, spausdinti, atlikti paieškas žurnalo straipsniuose be papildomo leidėjo ar autoriaus sutikimo. MRU mokslo žurnalai „Jurisprudencija“ ir „Socialinės technologijos“ įtraukti į [Directory of Open Access Journals](#) (DOAJ) atvirosios prieigos žurnalų katalogą. Kiti MRU mokslo žurnalai laukia patvirtinimo dėl įtraukimo į DOAJ katalogą. Atvirosios prieigos archyvai arba talpyklos turi atitikti OAI (angl. [Open Archives Initiative](#)) standartus, leidžiančius duomenų surinkimą ir globalią paiešką. Talpyklose kaupiami recenzuojamieji straipsniai, konferencijų pranešimai, knygos, mokymosi kursų medžiaga, daktaro disertacijos ir magistro darbai, nepublikuoti darbai. Nuo 2013 m. kuriama MRU institucinė talpykla, kurioje bus talpinamos mokslo publikacijos, knygos, konferencijų medžiaga, studentų baigiamieji darbai (magistro ir bakalauro darbai) ir kita MRU darbuotojų sukurta mokslo produkcija. MRU institucinė talpykla bei MRU atvirosios prieigos politiniai nuostatai bus užregistruoti pasauliniame atvirosios prieigos talpyklų registre [ROARMAP](#).

2011 m., siekdamas kuo plačiau, efektyviau ir kuo palankesnėmis sąlygomis pristatyti akademines knygas studentams ir plačiajai visuomenei, Mykolo Romerio universitetas kartu su Lietuvos mokslo periodikos asociacija ir Vilniaus Gedimino technikos universitetu sukūrė elektroninių knygų portalą Baltic-eBooks (dabar [MRU eBooks](#)). 2011 m. portale patalpintos 52 MRU elektroninės knygos (knygų skaičius nuolat auga). Universiteto mokslininkai ir studentai elektronines knygas galėjo skaityti nemokamai, o pageidaujant įsigyti spausdintą knygą ją buvo galima užsisakyti tiesiog iš namų, naudojantis „spausdinimo pagal poreikį“ (angl. Print on Demand) technologija. Jau pirmaisiais metais elektroninės knygos sulaukė populiarumo: Universiteto bendruomenė prisijungė 18 308 kartus, išoriniai vartotojai užsiprenumeravo 105 MRU elektronines knygas. 2013 m. portale jau yra 112 knygų ir nuo šių metų vasario 18 d. visos portalo knygos atvirai prieinamos.

Atvirosios prieigos politikos Mykolo Romerio universitete ir jos įgyvendinimo klausimais konsultuoja MRU Mokslo centro ir bibliotekos atsakingi darbuotojai.